

Un cop despatxat aquest important punt relatiu a la naturalesa de la inferència de la causa a l'efecte, l'autor torna sobre els seus passos i examina de nou la idea d'aquesta relació. En considerar el moviment transmès per una bola a una altra, no podíem trobar res més que contigüitat, anterioritat en la causa i conjunció constant. Però, al costat d'aquestes circumstàncies, normalment se suposa que hi ha una connexió necessària entre la causa i l'efecte, i que la causa posseeix una cosa, que anomenem poder, o força, o energia. La pregunta és: quina és la idea que acompanya aquests termes? Si totes les nostres idees o pensaments es deriven de les nostres impressions, aquest poder o bé ha de manifestar-se als nostres sentits, o bé al nostre sentiment intern. [...] les nostres ments no ens proveeixen cap noció d'energia, com tampoc no ho feia la matèria. Quan considerem la voluntat o volició *a priori*, abstraient-la de l'experiència, no som capaços d'inferir-ne cap efecte. I quan ens ajudem de l'experiència, aquesta només ens mostra objectes contigus, successius i constantment conjuntats. Comptat i debatut, doncs, o bé no tenim cap idea en absolut de força i energia, i aquests mots estan mancats de tota significació, o bé no poden significar res més que aquella determinació del pensament, adquirida per l'hàbit, a passar de la causa a l'efecte habitual.

David HUME. Resum del *Tractat de la naturalesa humana*

1. Expliqueu breument (entre vuitanta i cent vint paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades.
[3 punts]
- Hume analitza en què consisteix la idea que tenim sobre una relació de causa i efecte (0,5 punts) i estableix que:
 - Quan entenem que una cosa en causa una altra, considerem sovint que hi ha una connexió necessària entre causa i efecte, i que la causa té un «poder» que és responsable que es produeixi l'efecte. (0,5 punts)
 - Tanmateix, no tenim impressions de res que vagi més enllà del fet que la causa i l'efecte es donen:
 - L'una al costat de l'altre, en l'espai i en el temps.
 - Anterioritat de la causa en relació amb l'efecte.
 - De forma constant. (0,5 punts)
 - No tenim cap impressió, en particular, de cap «poder» de la causa que provoqui l'efecte. (0,5 punts)
 - Per tant arriba a la conclusió que, com que no tenim cap impressió d'energia o de poder, aleshores:
 - O aquests termes (energia i poder) no signifiquen res;
 - O fan referència simplement a allò de què sí que tenim impressions: el fet que el nostre pensament, simplement per l'hàbit, tendeix a passar de la causa al seu efecte habitual. (0,5 punts)
- Coherència i cohesió. (0,5 punts)
 - +20%: -0,5
 - +40%: -1
 - +60%: -2
 - +80%: -3

Hume resumeix en el text la seva crítica a la causalitat. Quan creiem que un fet en causa un altre, considerem que coneixem la existència d'una connexió necessària entre els dos: l'anomenem poder, força o energia. Però, en realitat, no tenim cap impressió d'aquesta connexió necessària. Només podem establir que, d'una forma constant, la causa precedeix l'efecte i hi ha una contigüïtat en el temps i l'espai entre els dos. Qualsevol idea vàlida ha de procedir d'una impressió, per tant, hem de concloure que no tenim cap mena d'idea vàlida de la connexió causal, o bé que termes com força, poder o energia només es refereixen a la tendència, provocada per l'hàbit, a vincular tots dos fets.

2. Expliqueu el sentit i la justificació, segons David Hume, de la frase del text següent: «o bé no tenim cap idea en absolut de força i energia, i aquests mots estan mancats de tota significació, o bé no poden significar res més que aquella determinació del pensament, adquirida per l'hàbit, a passar de la causa a l'efecte habitual.» [En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Hume que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.]
[7 punts]

L'enunciat demana referir-se al pensament de l'autor. S'haurà de tenir present, però, que el que es demana no és una exposició general del seu pensament. Només es tindran en compte les idees que siguin pertinents per entendre l'afirmació que es vol explicar i per entendre les raons de l'autor per fer aquesta afirmació. Un bon examen serà aquell que sàpiga indicar quin paper juga aquesta afirmació particular en el conjunt del pensament de l'autor i com aquesta afirmació es justifica a partir d'allò que l'autor defensa. A vegades una exposició general i correcta del pensament del filòsof pot no respondre al que es demana si no explica com el pensament general de l'autor justifica la tesi particular que és objecte de la pregunta.

La màxima puntuació requeriria referir-se correctament als punts següents:

- La frase resumeix l'anàlisi o crítica que fa Hume a la causalitat. (1 punt)
- Cal tenir presents els trets bàsics de l'empirisme de Hume: (1 punt)
 - El coneixement es basa en darrer terme en impressions.
 - Tota idea és còpia d'una impressió.
 - Si un terme es refereix a una idea que no procedeix de cap impressió, no té valor.
- No hi ha impressions de cap connexió necessària, poder, força o energia en les relacions causals. Només hi ha la:
 - Contigüitat en el temps i l'espai.
 - Prioritat de la causa.
 - Connexió constant. (1 punt)
- No estem, doncs, justificats a afirmar que hi ha connexions necessàries. (1 punt)
- Rebuig de la noció de causalitat. No hi ha raons per creure en connexions necessàries:
 - La seva existència no es pot justificar ni a partir d'una demostració a priori;
 - ni tampoc es pot justificar a partir de l'experiència. (1 punt)
- L'única explicació de per què creiem que la causa té un «poder» que li fa produir l'efecte és simplement que el nostre pensament es veu empès, només per l'hàbit, a passar de la causa a l'efecte. (1 punt)
- Coherència i cohesió. (1 punt)